

Obsah

Úvod	9
1 Lidský život a čas	13
1.1 Čas – lidské tázání po smyslu	14
1.1.1 Čas – chronos – kairos	14
1.1.2 Čas ve filozofickém myšlení – od Platona ke Kantovi	17
1.1.3 Nový pohled na čas ve 20. století – od Bergsona k Lévinasovi	21
1.2 Čas v židovsko-křesťanské tradici	35
1.2.1 Biblický a teologický pohled na čas	36
1.2.2 Důsledky dějinnosti pro „zacházení s časem“	38
2 Pojem „volný čas“	43
2.1 Etymologický a historický pohled na volný čas	44
2.1.1 Vznik moderního „volného času“ a jeho současné prožívání	45
2.1.2 Napětí mezi kontemplací a akcí – východisko kvalitativního přístupu k volnému času	52
2.2 Pojem leisure jako inspirace pro porozumění volnému času	54
3 Od mimotřídní výchovy k pedagogice volného času	61
3.1 Zájem pedagogů o volný čas	63
3.2 Pojem mimotřídní a mimoškolní výchovy	66
3.3 Podoby, předmět a cíle mimotřídní výchovy	68
3.4 Podoby, předmět a cíle mimoškolní výchovy	72
3.5 Výchova mimo vyučování	76
3.6 Pojem „pedagogika volného času“ v Československu	82
3.7 Předmět a cíle pedagogiky volného času	86
3.8 Aktuální stav a výhled do budoucna	91

4	Východiska pedagogiky volného času v perspektivě soudobých edukačních koncepcí	97
4.1	Hodnotově neutrální volnočasová výchova?	100
4.2	Výchova skrze volný čas: je volný čas prostředkem nebo cílem výchovy?	105
4.3	Výchova pro volný čas: je volný čas skutečně cílem výchovy?	112
4.4	Výchova ve volném čase: má volnočasová výchova mít nějaký cíl?	116
5	Metody a principy pedagogiky volného času	119
5.1	Metody a principy pedagogiky volného času zaměřené na zájmové vzdělávání	120
5.1.1	Podstata zájmového vzdělávání – základní pojmy	122
5.1.2	Metodika zájmového vzdělávání	125
5.1.3	Organizovaná zájmová činnost dětí a mládeže v České republice	134
5.2	Animace – koncepce výchovného působení v otevřené práci s dětmi a mládeží	136
5.2.1	Podstata animace (společná pro všechny metody)	140
5.2.2	Animace volnočasové kultury	142
5.2.3	Kulturní animace	147
5.2.4	Další metody otevřené práce s mládeží	151
5.3	Princip participace	155
5.3.1	Pojem „participace“	155
5.3.2	Historie moderní participace	156
5.3.3	Výchova k participaci	158
5.3.4	Participace a demokracie	161
5.3.5	Rozvoj participace v rámci evropských struktur	163
5.3.6	Formy participace	167
5.3.7	Směry participace	171
5.3.8	Znaky participace	173
5.3.9	Stupně participace	173

5.3.10 Participační spirála – forma projektové participace	175
5.3.11 Participace v pedagogice volného času	177
5.4 Metody a principy výchovy zážitkem	181
5.4.1 Principy výchovy zážitkem	182
5.4.2 Východiska výchovy zážitkem	185
5.4.3 Prostředky výchovy zážitkem	187
Použitá literatura	191
Abstract	205
Autoři	207